

Jukka Harju

Gastroenterologisen kirurgian erikoislääkäri
HUS Vatsakeskus, Jorvin sairaala
SELYn hallituksen jäsen

Lääkäriliiton valtuuskunnan vaalit ovat takanapäin. Vaalitulokset olivat kaiken kaikkiaan varsin tyydyttävä SELYn kannalta, sillä valtuuskunnan suurimman ryhmän on helppo hymyillä.

Kouluaikoina olemme kaikki joutuneet ratkaisemaan matematiikan tunneilla yhtälöitä, jotka toisinaan saattoivat tuntua varsin vaikeilta. Nyt uudella valtuuskunnallamme on edessään tällaisen vaikean yhtälön ratkaiseminen.

Lääkisopimus on umpeutumassa alkuvuodesta. Euroopan Unioni haluaa säädellä työaikaa ja lepoaikoja. Tällä säätelyllä on vaikutusta täällä syrjäisessä Suomessa – halusimmepa sitä tai emme.

Eri puolilla Suomea on nyt kuluva sopimuskauden aikana viritelty erilaisia ratkaisuja päivystyksen turvaamiseksi. Pitkiä päivystysvuoroja on edelleen monissa paikoissa tehty niin sanottu ”kolmen tunnin lepo” -säännön turvin. Erityisesti pitkät päivystysvuorot jakavat kentän mielipiteen jyrkästi kahtia.

Moni kirurgi ja anestesialääkäri haluaisi edelleen tehdä pitkiä päivystyksiä, kun taas konservatiivisilla aloilla on enemmän halukkuutta päivystysvuorojen lyhentämiseen. Jos riittävä lepo oikeasti toteutuu päivystyspisteessä, suurta ongelmaa ei todennäköisesti ole, vaikka vuorokauden

Vaikea yhtälö

mittaisia päivystyksiä vielä jatkettaisiin. Kenenkään voimavarat eivät kuitenkaan kestä loputtomasti vuorokauden yhtämittaista työntekoa useamman kerran kuukaudessa. Siksi lepoaikojen toteutumista on syytä oikeasti seurata.

Joskus poliitikot ja kuntatyönantajan edustajat ovat ehdottaneet lääkäreiden siirtymistä vuorotyöhön tai epäsäännölliseen jaksotyöhön, jolla päivystys voitaisiin korvata. Nykyisessä päivystysjärjestelmässä paljon päivystävillä aloilla yksittäisen lääkärin viikoittainen työmäärä nousee helposti yli viiteenkymmeneen tuntiin. Jos säännöllinen työaika on 38 tuntia ja 15 minuuttia, niin yksinkertaisella peruskoulun matematiikalla ilman vaikeampaa yhtälöä voidaan laskea, ettei lääkäreiden määrä mitenkään riitä. Päivystystä tai ylityötä on siis tehtävä, jotta akuuttia hoitoa tarvitsevien potilaiden hoito saadaan turvatuksi.

Joku voi ehdottaa lääkäreiden pikaista lisäkouluttamista. Jos lääkärin perustutkinnon suorittamiseen menee keskimäärin kuusi vuotta ja erikoistuminen kestää toiset kuusi vuotta, niin osaavia erikoisalojen asiantuntijoita ei ihan hetkessä kouluteta. Lisäksi on ymmärrettävä, että edes kahdentoista vuoden koulutuksen jälkeen ei valmistu suppeiden alojen erityisosaajia, vaan monesti tarvitaan vielä kymmenenkin lisävuotta, jotta erityistaitoa vaativan päivystyksen tekeminen on mahdollista. Siispä päivystämistä pitää jatkaa. Toivotaan, että ensi kevään neuvotteluissa löytyy ratkaisu, jota kaikki osapuolet voivat pitää edes tyydyttävänä.

”Toivotaan, että ensi kevään neuvotteluissa löytyy ratkaisu, jota kaikki osapuolet voivat pitää edes tyydyttävänä.”

Toinen vaikea yhtälö on tuleva SOTE-uudistus. Yksityiskohtaista tietoa uudistuksen vaikutuksista on ollut aika nihkeästi saatavilla, ja moni asia on vielä täysin auki. Itsekin olen ollut joissakin kokouksissa, jossa olen päässyt esittämään itseäni huolestuttavia kysymyksiä päättäjille. Miten yliopistosairaaloiden erityisrooli turvataan tulevaisuudessa? Miten järjestetään lääketieteen opiskelijoille opetus sairaaloissa ja terveyskeskuksissa? Miten huomioidaan erikoistuvien lääkäreiden koulutuksen tuomat erityispiirteet ja lisäresurssien tarve sairaaloissa ja terveyskeskuksissa? Kunnollisia vastauksia en ole näihin kysymyksiini saanut. Jos siis lasketaan vain tehokkuutta, kaikkien työntekijöiden pitäisi varmaankin olla keski-ikäisiä kokeneita erikoislääkäreitä. Tällainen ei tietenkään ole mahdollista.

Nuoria lääkäreitä ja opiskelijoita pitää kouluttaa. Miten käy koulutuksen, jos esimerkiksi kirurgialla yksinkertaisemmat perustoimenpiteet ulkoistetaan ja ostetaan esimerkiksi palvelusetelillä yksityisiltä palveluntarjoajilta? Yksityisellä palveluntarjoajalla ei välttämättä ole kiinnostusta kouluttaa uusia osaajia itselleen kilpailijoiksi, eikä ainakaan ilmaiseksi. Erikoistuvan lääkärin on välttämätöntä saada erikoislääkärin laadukasta ohjausta oppiakseen oman erikoisalansa perusasioita, sillä muussa tapauksessa meillä ei ole tulevaisuudessa hyviä erikoislääkäreitä.

Toivon uudelle valtuuskunnalle onnea ja menestystä uudelle kaudelle ja osaamista vaikeiden yhtälöiden ratkaisemiseen!